Netbeheer Nederland

*Begrotingsbehandeling Klimaat en Groene Groei*

Nederland wil woningen bouwen, bedrijven ruimte geven om te groeien en verduurzamen en de industrie toekomstperspectief bieden. Tegelijkertijd willen we minder afhankelijk zijn van energie uit het buitenland en de klimaatdoelen halen. Daarvoor is een energiesysteem nodig dat betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam is. Netbeheerders investeren volop om dat mogelijk te maken, maar energie-infrastructuur is geen doel op zich. De keuzes die we maken over hoe we wonen, produceren en onze energie gebruiken, bepalen welke infrastructuur nodig is en wat het energiesysteem uiteindelijk kost. Daarom moeten we in recordtempo infrastructuur bijbouwen, het elektriciteitsnet beter benutten en slimmer kiezen welke energie waar wordt ingezet.

Die keuzes doen ertoe. FIEN26 raamt de netto-investeringsopgave voor energie-infrastructuur tot 2040 op circa €235 miljard. Tegelijkertijd laat het rapport zien dat slimmer gebruik van het elektriciteitsnet de investeringsopgave voor het net op land met circa €9 tot €33 miljard kan dempen. Ook kunnen warmte, groen gas en waterstof de druk op het elektriciteitsnet verlichten en bijdragen aan het beperken van de kosten van de infrastructuurtransitie. **De begrotingsbehandeling van KGG is daarom het moment om keuzes te maken die bijdragen aan de laagste maatschappelijke kosten van het energiesysteem.**

Daarom roept Netbeheer Nederland de Kamer op:

1. Geef industrie perspectief
2. Benut het elektriciteitsnet beter: zet in op flexibiliteit
3. Investeer nu in collectieve warmte

## 1. Geef industrie perspectief

Voor de verduurzaming en het concurrentievermogen van de industrie zijn voldoende duurzame energie en tijdig beschikbare infrastructuur cruciaal. Het is daarom positief dat middelen zijn vrijgemaakt voor CCS en Wind op Zee. Voor het waterstofnetwerk is het nu van belang dat positief wordt besloten over amortisatie. In een markt die nog in ontwikkeling is, zijn de volumes in de eerste jaren beperkt. Amortisatie voorkomt dat de kosten daardoor te zwaar drukken op de eerste gebruikers en biedt ruimte om de markt verder te ontwikkelen.

Tegelijkertijd is aanvullend beleid nodig om de vraag naar duurzame elektriciteit, waterstof en CCS te stimuleren. Zonder voldoende vraag en volumes komen investeringen moeilijk van de grond en blijft de verduurzaming van de industrie achter. Zorg daarom voor voldoende investeringszekerheid afnemers, ook na 2030, en houd daarbij oog voor het Europese speelveld waarin de Nederlandse industrie opereert. Ontwikkel vraag, aanbod en infrastructuur in samenhang, zodat infrastructuur goed wordt benut en bedrijven perspectief krijgen om in Nederland te verduurzamen en te blijven investeren. Bij wind op zee betekent dit bijvoorbeeld dat industriële vraag en andere grote energievragers zoveel mogelijk nabij aanlandlocaties worden ontwikkeld en dat energieprofielen op elkaar worden afgestemd. Niet iedere energievraag kan bovendien elektrisch worden ingevuld: zorg daarom dat ook waterstof, groen gas, warmte en CCS tijdig beschikbaar zijn en kunnen opschalen.

**Ook het opschalen van groen gas is van belang.** Groen gas kan een rol spelen bij de verduurzaming van zowel de industrie als de gebouwde omgeving, op plekken waar dit maatschappelijk een kosteneffectieve route is. Voor woningen waar alternatieven moeilijk of relatief kostbaar zijn, blijft daarmee een uitvoerbare verduurzamingsroute beschikbaar. Tegelijkertijd kan de bestaande gasinfrastructuur een nieuwe bestemming krijgen, in plaats van schaarse middelen en uitvoeringscapaciteit in te zetten voor ontmanteling. Zorg daarom voor voldoende perspectief voor de productie en toepassing van groen gas, zodat deze keten verder kan opschalen.

**Onze oproep:**

- **Besluit positief over amortisatie van het waterstofnetwerk**, zodat de kosten in de opstartfase niet onevenredig bij de eerste gebruikers terechtkomen, de waterstofmarkt zich verder kan ontwikkelen en de Nederlandse industrie kan verduurzamen.
- **Geef bedrijven investeringszekerheid om te verduurzamen:** stimuleer de afname van duurzame energie en het gebruik van $CO_2$-arme technieken, zodat voldoende volumes ontstaan om investeringen in productie en infrastructuur van de grond te krijgen

- **Zorg dat groen gas kan opschalen als onderdeel van het toekomstige energiesysteem**, zodat het beschikbaar is voor toepassingen in delen van de industrie en gebouwde omgeving waar elektrificatie niet de meest doelmatige verduurzamingsroute is

**2. Benut het elektriciteitsnet beter: zet nu in op flexibiliteit**

Naast uitbreiding van het elektriciteitsnet moeten we de beschikbare capaciteit slimmer benutten. Steeds meer bedrijven lopen tegen netcongestie aan, waardoor uitbreiding of verduurzaming niet altijd mogelijk is. Flexibeler energiegebruik helpt bedrijven om binnen de beschikbare netcapaciteit toch ruimte te creëren voor groei en verduurzaming en kan tegelijkertijd de netkosten voor alle aangeslotenen verlagen. De uitbreiding van Flex-E naar grotere bedrijven is daarom een belangrijke stap, maar zonder voldoende middelen blijft dit potentieel onbenut.

**Onze oproep:**

- **Maak flexibiliteit aantrekkelijk voor het bedrijfsleven.** Zorg voor voldoende en meerjarige middelen voor een Flex-E XL regeling. Zo kunnen meer bedrijven investeren in flexibiliteit, ontstaat ruimte voor groei en verduurzaming en benutten we het bestaande elektriciteitsnet beter

**3. Investeer nu in collectieve warmte**

Collectieve warmte is op veel plekken een maatschappelijk doelmatige route om woningen te verduurzamen. Het biedt huishoudens een betaalbaar alternatief voor aardgas, draagt bij aan een robuust en betaalbaar energiesysteem en kan woningbouw mogelijk maken. Daarnaast vermindert collectieve warmte de druk op het elektriciteitsnet en hoeven er minder extra transformatorhuisjes te worden geplaatst.

Gemeenten en warmtebedrijven staan klaar om projecten te realiseren, maar de financiële randvoorwaarden ontbreken nog. Zonder aanvullende middelen komen projecten niet tot stand waar deze overduidelijk de maatschappelijk goedkoopste oplossing is en kunnen bewoners geen betaalbaar aanbod krijgen. Voor circa 180.000 aansluitingen kunnen partijen in de sector voor 2030 een FID nemen, met mogelijkheden om op te schalen naar 500.000 aansluitingen in 2035. Tegelijkertijd richt het geactualiseerde NPE zich op 200.000 extra warmteaansluitingen in 2030. Om die ambitie te realiseren en daarna verder te kunnen opschalen, zijn niet alleen nu middelen nodig, maar ook langjarige financiële zekerheid. Ook om die bijgestelde ambitie te halen, moet de ontwikkeling dus door en moeten nieuwe projecten van de grond komen. Daarvoor is ook continuïteit na 2030 nodig. Op dit moment zijn voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving na 2030 geen middelen beschikbaar.

**Onze oproep:**

- **Reserveer bij de Voorjaarsnota 2027 voldoende middelen voor de aanjaagprojecten die voor 2030 van start moeten gaan**
- **Zorg vanaf 2027 voor langjarige instrumenten**, zoals WIS 2.0 en een goed werkende garantieregeling
- **Zorg ook na 2030 voor voldoende middelen voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving**

**Tot slot**

Nederland heeft energie-infrastructuur nodig om woningen te bouwen, economische ontwikkeling mogelijk te maken en de klimaatdoelen te halen. De uitdaging is om het energiesysteem te ontwikkelen waarmee we deze maatschappelijke doelen tegen zo laag mogelijke kosten kunnen bereiken. Dat vraagt, naast de noodzakelijke uitbreiding van het elektriciteitsnet, om tijdige keuzes voor flexibiliteit, collectieve warmte, groen gas, waterstof en CCS. Uitstel van die keuzes maakt de opgave niet kleiner, wel duurder.